

АКРОНІМ ЯК ФОРМА СКОРОЧЕННЯ СКЛАДНОЇ ЛЕКСИЧНОЇ ОДИНИЦІ

Чумак Л. М., старший викладач (м.Житомир)

Складна лексична одиниця утворюється від двох або більше слів, значення якої важко встановити через дефініції його компонентів. Таке слово розглядається інколи як сталий вираз, і відрізняється від вільного словосполучення. Ми поділяємо точку зору Рігза Ф., який відокремлює складну лексичну одиницю від лексеми, ідіоми, фрази, оскільки така одиниця дає ширше, або вужче поняття певній номінації, ніж окреме слово, яке є його частиною [1:199]. Потреби в номінації є рушійною силою для постійного створення таких складних структур, які мають статус термінів, і найчастіше є іменниками, рідше прикметниками або дієсловами.

Структура складної лексичної одиниці є комбінованою і розглядається як результат процесу словоскладання. Разом з тим, така одиниця може в подальшому розкладатися на меншу. Процес її створення на першій стадії відбувається шляхом трансформування загального значення цілих слів, які є елементами складного слова, в спеціальне значення. Друга стадія відповідає за поєднання елементів у повній відповідності до морфосинтаксичних правил. Третя стадія – це створення складної лексичної одиниці, яка є кінцевим продуктом, однак, вона може брати участь у подальшому словотворчому процесі – скороченні. Результат цього процесу – чисельні лексичні одиниці, які показують інновацію новоствореного символу без будь-яких семантичних операцій. Використовуючи традиційний підхід до класифікації, ми можемо чітко розмежувати різницю між акронімом (acronym), аббревіатурою (abbreviation), скороченням (shortening; clipping), телескопією (blend).

З лінгвістичної точки зору акроніми утворюють спеціальну групу слів, якій притаманні ті ж характеристики, що і для blends або clippings. Blends складаються з щонайменше одного фрагментарного елементу у порівнянні з його відповідною формою основи: *brunch* = *breakfast* + *lunch*, *motel* = *motor* + *hotel*. Clippings, з іншого боку, вказують на відсічення одного або більше складів на початку, всередині або в кінці слова, або ж кінця і початку слова: *phone* – *telephone*, *photo* – *photograph*, *flu* – *influenza*. Скорочення (shortening) – це надзвичайно продуктивний тип словотворення, в якому похідне слово віднімається від одного, інколи декількох довших слів: *hi-fi* = *high fidelity*; *sci-fi* = *science fiction*. Таке слово асоціюється з формою повного слова і процес словотворення є зрозумілим, таким чином, значення слова зберігається. Акронім, так само як і аббревіатура, складається з початкових букв двох або більше слів, які несуть семантичну інформацію [2:25]. Слід розрізняти акронім від ініціальної аббревіатури в межах мовної системи. Так, К. Гарленд наполягає, що якщо брати до уваги вимову, то слово, яке складається з двох літер вимовляється за написанням, тоді як слово з трьох і більше літер може звучати за алфавітом або орфоепічно [3:108-116]. Наприклад, *PEP* – “*personal equity plan*”, може вимовлятися як [per], або [pi:i:pi:]. Під акронімом, за Д. Крісталом, слід розуміти слово, яке створено від початкових букв інших слів, що вимовляється інколи за алфавітом: *BBC*, *EEC* але, головним чином, за правилами орфоепії: *NATO*, *UNESCO*, і у написанні є одним словом [4:342]. Ініціальні аббревіатури пишуться як послідовний ряд з крапками в кінці кожної букви, наприклад, ініціальна аббревіатура *V.I.P.* [vi:ai:pi] і акронім *VIP* [vip]. Таким чином, акронім сприймається як цілком самостійне слово з певними граматичними характеристиками, закріплюється в мові і стає узуальним. Не слід плутати акроніми з blends, хоча деякі blends можуть належати до категорії акронімів. Акронім – це продукт скорочення, то необхідно враховувати специфіку даного способу словотворення, яка визначається тим, що компоненти в аббревіатурі існують в особливому зображенні, у якому частини вихідної та мотивованої конструкції виступають у невпізаному вигляді. В той же час, ця група слів знаходиться на пересіченні процесів аббревіації і словоскладання, оскільки результативна одиниця являє собою сполучення двох операцій: редукції і складання [5:144].

Даний клас слів є унікальним, так як складноскорочені слова виникли у мові не природнім шляхом результату історичного розвитку, а як штучні утворення, створені людиною для комунікативної мети, враховуючи принцип економії, і прагнення до точного розуміння і відтворення скороченого слова.

Список використаної літератури:

1. Riggs F. Social Science Terminology: Basic Problems and Proposed Solutions. In: “Terminology Application in Interdisciplinary Communication” Amsterdam; Philadelphia, 1993.
2. Fischer R. Lexical Change in Present-Day English. A Corpus-Based Study of the Motivation, Institutionalisation, and Productivity of Creative Neologisms. Tübingen, 1995.
3. Garland C. Abbreviations and Acronyms in English Word-Formation. In *American Speech* 64.2, 1989.
4. Crystal D. An Encyclopaedic Dictionary of Languages, 1994.
5. Дюжикова Е.А. Аббревиация сравнительно с словосложением: структура и семантика: Дис. док. филол. наук. Москва, 1997. 350 с.